

BESCHIKKING

Wet Natuurbescherming - ontheffing soorten ruimtelijke ontwikkeling

Aanvrager	Woonstichting De Marken
Aangevraagde activiteiten :	het renoveren van woningen
Datum ontvangst aanvraag :	08.06.2022
Locatie :	Werninkstraat en Alferdinkweg te Schalkhaar
Datum beschikking :	06.12.2022
Kenmerk :	D2022-09-000969
Zaaknummer :	2022-007650

Datum verzending

07.12.2022

Deze beschikking is als volgt opgebouwd:

A.	BESLUIT ONTHEFFING SOORTEN RUIMTELIJKE ONTWIKKELING	3
A.1	Aanvraag	3
A.2	Besluit	3
A.3	Ondertekening en verzending	3
A.4	Niet mee eens?	4
B.	VOORSCHRIFTEN BIJ HET BESLUIT	5
B.1	Informatie die van belang is bij melden of contact met bevoegd gezag	5
B.2	Algemeen	5
B.3	Soortspecifiek	6
B.4	Overige zaken	8
C.	OVERWEGINGEN BIJ HET BESLUIT	9
C.1	BEVOEGDHEID, PROCEDURE EN TOETSINGSKADER	9
C.1.1	Bevoegdheid	9
C.1.1.1	Gedeputeerde Staten van Overijssel bevoegd	9
C.1.2	Procedure	9
C.1.2.1	Overeenstemming andere provincie	9
C.1.2.2	Adviesverzoek aan gemeente	9
C.1.3	Toetsingskader soorten	9
C.1.3.1	Wettelijke regels	9
C.1.3.2	Provinciaal beleid	9
C.2	WEERGAVE VAN DE FEITEN	11
C.2.1	Aanvraag ontheffing beschermde soorten	11
C.2.1.1	Omschrijving van het project / activiteiten	11
C.2.2	Doel van het project	11
C.2.3	Soorten waarvoor ontheffing wordt gevraagd	11
C.2.4	Periode	11
C.2.5	Onderliggende documenten	11
C.2.6	Aanvullende gegevens	11
C.3	TOETSING AANVRAAG ONTHEFFING SOORTEN	12
C.3.1	Inhoudelijke beoordeling	12
C.3.1.1	Onderzoeksmethode en resultaten onderzoek	12
C.3.1.2	Effectbeoordeling, mitigatie en staat van instandhouding	12
C.3.1.3	Beschrijving noodzaak ontheffing	14
C.3.1.4	Geen andere bevredigende oplossing / alternatievenafweging	14
C.3.1.5	Wettelijk belang van het project	14
C.3.1.6	Toetsing aan overige vereisten	15
C.3.1.7	Zorgplicht blijft altijd gelden	15
D.	SLOTCONCLUSIE	16
E.	BIJLAGE	17

A. BESLUIT ONTHEFFING SOORTEN RUIMTELIJKE ONTWIKKELING

A.1 Aanvraag

De heer [REDACTED] van het adviesbureau Ecotierra heeft, namens uw organisatie, een aanvraag om een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming – onderdeel soorten¹ (verder Wnb - soorten) bij ons ingediend. Deze hebben wij op 8 juni 2022 ontvangen en geregistreerd onder kenmerk 2022-007650. Op 30 augustus 2022 hebben wij aanvullende gegevens ontvangen.

De aanvraag is gedaan vanwege het renoveren van woningen aan de Werninkstraat en Alferdinkweg te Schalkhaar. In deze brief geven wij ons besluit weer.

A.2 Besluit

Wij besluiten u een ontheffing² te verlenen van verbodsbepalingen voor soorten van de Vogelrichtlijn en van de Habitatrichtlijn. In het bijzonder gaat het om de verboden om nesten en rustplaatsen van de huismus en de gierzwaluw opzettelijk te vernielen of te beschadigen of nesten van de huismus en de gierzwaluw weg te nemen³ en om de gewone dwergvleermuis opzettelijk te verstoren⁴ en voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis te beschadigen of te vernielen⁵.

Deze ontheffing heeft betrekking op het renoveren van woningen voor de locatie Werninkstraat en Alferdinkweg te Schalkhaar. Deze ontheffing treedt in werking een dag na de verzenddatum van dit besluit tot en met 1 januari 2028.

Verder besluiten wij dat de volgende stukken/delen van de aanvraag onderdeel uitmaken van de ontheffing, voor zover niet in strijd met de voorschriften zoals weergegeven in B. Voorschriften bij het besluit:

- Ecotierra, 16 mei 2022, *Projectplan Alferdinkweg en Werninkstraat te Schalkhaar*;
- Ecotierra, 30 augustus 2022, *Beantwoording vragen provincie zaaknummer 2022-007650*.

De motivering voor ons besluit is in C. *Overwegingen bij het besluit* weergegeven.

Voorschriften

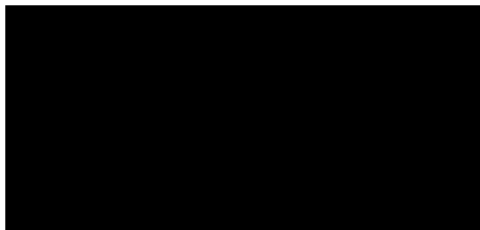
Aan ons besluit verbinden wij voorschriften. Deze zijn in B. *Voorschriften bij het besluit* weergegeven.

A.3 Ondertekening en verzending

Een afschrift van dit besluit is tevens verzonden aan:

- Burgemeester en wethouders van gemeente Deventer;
- Ecotierra, [REDACTED].

Met vriendelijke groet,
namens Gedeputeerde Staten van Overijssel,

¹ In het kader van art. 3.3, eerste lid en 3.8, eerste lid Wnb
² Op basis van art. 3.3, eerste lid en 3.8, eerste lid Wnb
³ Art. 3.1, tweede lid Wnb
⁴ Art. 3.5, tweede lid Wnb
⁵ Art. 3.5, vierde lid Wnb

Lars Wuijster,
Teamleider vergunningverlening

A.4 Niet mee eens?

Als u het niet eens bent met dit besluit kunt u bezwaar maken

Stuurt u dan een bezwaarschrift aan ons. Wij controleren dan of wij een juist besluit hebben genomen.

Uw bezwaarschrift is een brief die aan een aantal eisen moet voldoen.

De wet stelt eisen aan uw bezwaarschrift. Die eisen zijn:

1. U zegt met welk besluit u het niet eens bent. Dit doet u door in uw bezwaarschrift het kenmerk te vermelden dat in onze brief staat.
2. U zegt waarom u het niet eens bent met dit besluit.
3. U zet uw naam, adres, handtekening en de datum op uw bezwaarschrift.
4. U verstuurt het bezwaarschrift op tijd. Op onze brief staat een verzenddatum. U stuurt ons binnen zes weken na die datum uw bezwaarschrift.

Uw bezwaarschrift kunt u op 2 manieren aan ons versturen.

1. Met de post naar: Gedeputeerde Staten van Overijssel, team Juridische Zaken, Postbus 10078, 8000 GB Zwolle.
2. Via internet. U gebruikt daarvoor ons digitale bezwaarformulier. U vindt het formulier via <https://forms.overijssel.nl/bezwaar-klacht/bezwaar-beslissing/>.
3. Via de e-mail naar klachtenbezwaar@overijssel.nl.

Wat als u niet kunt wachten tot er een nieuw besluit is genomen?

Ook als u bezwaar maakt treedt dit besluit gewoon in werking. Dat kan vervelende gevolgen voor u hebben. U kunt de rechtbank dan vragen een voorlopige beslissing te nemen, door een zogeheten 'voorlopige voorziening' aan te vragen. Dit is een aparte procedure die loopt naast de door u gestarte bezwaarprocedure. Voor de behandeling van uw verzoek om een voorlopige voorziening betaalt u een bedrag. De rechter kan beslissen dat wij dat bedrag aan u moeten vergoeden. Voor informatie over het indienen van een verzoek belt u met de Rechtbank Overijssel: 088 - 361 55 55.

B. VOORSCHRIFTEN BIJ HET BESLUIT

Het besluit, de voorschriften en de overwegingen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.

B.1 Informatie die van belang is bij melden of contact met bevoegd gezag

Geeft u in de e-mail (meldpunt@overijssel.nl) naar ons of in een telefoongesprek (038 499 88 99) altijd aan dat het gaat om de Wet natuurbescherming - soortenbescherming, de naam van het project en ons kenmerk van dit besluit (D2022-09-000969). Daarmee is direct duidelijk voor welk deel van de organisatie de melding of uw verzoek tot contact bestemd is.

B.2 Algemeen

1. Deze ontheffing is alleen geldig voor (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
2. Minimaal zeven werkdagen voor aanvang van de werkzaamheden informeert u ons over de startdatum door een e-mail te sturen naar meldpunt@overijssel.nl. Geeft u bij de melding aan:
 - de contactpersoon ter plaatse, inclusief het mobiele telefoonnummer van de contactpersoon;
 - de naam van de begeleidend ecologisch deskundige⁶, inclusief het mobiele telefoonnummer van deze persoon;
 - het adres waar de werkzaamheden worden uitgevoerd;

Wanneer contactgegevens wijzigen, informeert u ons hierover.

3. De ontheffinghouder neemt direct contact op met het Overijssel Loket, telefoonnummer 038 499 88 99 als bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen. Als het voorkomen van overtreding van verbodsbepalingen niet mogelijk is moet u de activiteiten direct staken. De effecten van de activiteiten voor de aangetroffen soort moet de ontheffinghouder in beeld brengen en doorgeven. Daarbij moeten ook de maatregelen worden meegenomen die nodig zijn om overtreding van verbodsbepalingen te voorkomen. Alleen na toestemming van de provincie mag het werk worden hervat.
4. Als de ontheffinghouder het voornemen heeft af te wijken van de uitvoeringsperiode, de voorgeschreven middelen of van de voorgenomen handelingen als weergegeven in de aanvraag, dan dient hij dit - voorafgaand aan de voorgenomen wijzigingen - ter goedkeuring voor te leggen aan de provincie. Dit is nodig omdat voor deze wijzigingen opnieuw de effecten op de betrokken soorten beoordeeld moet worden. Alleen na schriftelijke toestemming van de provincie is de voorgenomen afwijking toegestaan. Neem hiervoor contact op met het bevoegd gezag via een e-mail naar meldpunt@overijssel.nl.

⁶ De provincie Overijssel verstaat onder een ecologisch deskundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soort specifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie en/of
- op HBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soorten herkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten en/of
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals een bureau welke is aan gesloten bij het Netwerk Groene Bureaus en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied) en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of bescherming.

B.3 Soortspecifiek

Gewone dwergvleermuis

5. Bij het plannen van het ongeschikt maken van de verblijfplaatsen houdt u rekening met de kwetsbare overwinterings- en voortplantingsperioden van de gewone dwergvleermuis. De overwinteringsperiode loopt globaal van november tot en met maart en de voortplantingsperiode loopt globaal van half mei tot en met augustus (Figuur 1).

	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Gewone dwergvleermuis												
Voortplantingsperiode												
Winterperiode												

Figuur 1: de kwetsbare overwinterings- en voortplantingsperioden van de gewone dwergvleermuis (rood) en de perioden waarin werkzaamheden mogelijk zijn (groen)⁷.

6. Minimaal 6 maanden voor het ongeschikt maken van de verblijfplaatsen worden in totaal 4 tijdelijke vleermuiskasten van het type Beaumaris midi van houtbeton (Vivara) binnen 200 meter van de oorspronkelijke verblijfplaatsen opgehangen. De tijdelijke vleermuiskasten zijn geschikt voor gewone dwergvleermuizen en opgehangen conform het Kennisdocument gewone dwergvleermuis. Deze tijdelijke kasten zijn in februari 2020 in het kader van een ander renovatieproject aan nabij gelegen woningen opgehangen en waren in februari 2021 nog onbewoond (zie E – bijlage, Figuur 5 voor de locaties).
7. De tijdelijke vleermuiskasten mogen buiten de kwetsbare perioden verwijderd of verplaatst worden nadat de permanente verblijfplaatsen zijn opgeleverd en deze minimaal zes maanden beschikbaar zijn in de actieve periode van de gewone dwergvleermuis. Voorafgaand aan het verwijderen van de tijdelijke vleermuiskasten moet een ecologisch deskundige vaststellen dat de betreffende kasten niet door vleermuizen gebruikt worden. Wanneer vastgesteld wordt dat de tijdelijke kasten wel door vleermuizen gebruikt worden dienen deze ongeschikt gemaakt te worden, bijvoorbeeld door het aanbrengen van exclusion flaps aan de kasten. De kasten kunnen vervolgens na een controle door de ecologisch deskundige verwijderd worden.
8. In de periode september tot en met oktober worden de te renoveren en te slopen gebouwen ongeschikt gemaakt voor vleermuizen. Dit gebeurt door het dichtmaken van de in- en uitvliegplekken onder de gevelpannen. Om aanwezige vleermuizen de kans te geven om te ontsnappen worden aan elke dakzijde en in de nok invliegopeningen gedicht door het aanbrengen van exclusion flaps en rugvulling. Daarbij is het noodzakelijk dat de werking regelmatig wordt gecontroleerd. Het ongeschikt maken vindt plaats onder begeleiding van een ecologische deskundige op het gebied van vleermuizen.
9. Minimaal 5 dagen (onder geschikte vliegomstandigheden) na het ongeschikt maken van de verblijfplaatsen voert u een controle uit met behulp van een batdetector. Deze controle wordt uitgevoerd door de ecologisch deskundige onder bij nacht geschikte vliegomstandigheden voor vleermuizen (>10°C, wind max. 4 Bft en maximaal motregen). Indien alsnog verblijfplaatsen van vleermuizen worden aangetroffen, dan zijn extra maatregelen nodig om de verblijfplaatsen verder ongeschikt te maken, zoals het plaatsen van meer exclusion flaps of het introduceren van tocht. Deze procedure wordt herhaald totdat geen verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis meer waargenomen worden. De werkzaamheden mogen pas starten als uit de controle blijkt dat er geen vleermuizen meer aanwezig zijn in de bebouwing.
10. Als permanente verblijfplaatsen worden in 3 kopgevels inbouwvleermuiskasten aangebracht van het type VMPPM2e (Unitura) (zie E – bijlage, Figuur 6 voor de locaties). Bij de plaatsing houdt u rekening met de vereisten uit het Kennisdocument gewone dwergvleermuis met betrekking tot hoogte, oriëntatie, etc. In het logboek geeft u aan waar de permanente verblijfplaatsen zijn geplaatst en op welke wijze aan de vereisten voor plaatsing is voldaan.

⁷ BIJ12, Kennisdocument gewone dwergvleermuis, 2019

Gierzwaluw

11. Bij het plannen van de werkzaamheden houdt u rekening met de kwetsbare voortplantingsperiode van de gierzwaluw. De voortplantingsperiode loopt globaal van half april tot half augustus (Figuur 2).

	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Gierzwaluw												
Voortplantingsperiode												

Figuur 2: de kwetsbare voortplantingsperiode van de gierzwaluw (rood) en de perioden waarin werkzaamheden mogelijk zijn (groen)⁸.

Afhankelijk van de omstandigheden ter plaatse kan de kwetsbare periode langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden wordt beoordeeld door een ecologisch deskundige op het gebied van de gierzwaluw. Afwijkingen worden onderbouwd beschreven in het logboek.

12. Als het niet mogelijk is om de werkzaamheden geheel uit te voeren buiten de kwetsbare periode van de gierzwaluw, maakt u de betreffende verblijfplaatsen voorafgaand aan de kwetsbare periode ongeschikt. Dit ongeschikt maken vindt plaats door de openingen af te dichten met schuimrubber of een ander materiaal dat niet door gierzwaluw verwijderd kan worden. Er dienen dan ook minimaal 5 tijdelijke vervangende verblijfplaatsen te worden gerealiseerd. De tijdelijke verblijfplaatsen dienen voor 15 april opgehangen te zijn en worden binnen 200 meter van de oorspronkelijke verblijfplaats opgehangen. Daarnaast voldoen de tijdelijke verblijfplaatsen aan de eisen gesteld in het Kennisdocument gierzwaluw.
13. U realiseert 5 permanente vervangende verblijfplaatsen voor gierzwaluwen door inbouwstenen van het type GZP2 (Unitura) in de te renoveren huizenblokken in te bouwen (zie E – bijlage, Figuur 6 voor de locaties). Bij plaatsing houdt u rekening met de vereisten uit het Kennisdocument gierzwaluw met betrekking tot hoogte, oriëntatie, etc. In het logboek geeft u aan op welke wijze aan de vereisten voor plaatsing zijn voldaan.

Huismus

14. Bij het uitvoeren van de werkzaamheden houdt u rekening met de kwetsbare periodes van de huismus. De kwetsbare voortplantingsperiode van de huismus loopt globaal van maart tot en met augustus. Strengere vorstperiodes in de wintermaanden december, januari en februari kunnen ook aangeduid worden als kwetsbare periodes voor de huismus (Figuur 3). De ecologisch deskundige beoordeelt op basis van de weersomstandigheden of er in deze periode werkzaamheden uitgevoerd mogen worden en onderbouwt dit in het logboek.

	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Huismus												
Voortplantingsperiode												
Winterperiode												

Figuur 3: de kwetsbare voortplantingsperiode van de huismus (rood), de, afhankelijk van de weersomstandigheden, mogelijk kwetsbare winterperiode (oranje) en de perioden waarin werkzaamheden mogelijk zijn (groen)⁹.

15. Als de werkzaamheden (deels) binnen gevoelige perioden wordt uitgevoerd, worden de nestplaatsen voorafgaand ongeschikt gemaakt door deze fysiek af te sluiten op het moment dat daar geen huismus in aanwezig is. Daarbij kan gebruik worden gemaakt van diverse materialen zoals doek, dubbeltjesgaas, spouwborstels of afdichting met pur, mits het afdichten zorgvuldig plaatsvindt zodat geen openingen overblijven. U doet dit minimaal 3 tot 5 dagen vóór afgaand aan de werkzaamheden. Dit doet u buiten de kwetsbare periode.
16. Minimaal 3 maanden voor het ongeschikt maken van de verblijfplaatsen zijn binnen 200 meter van de oorspronkelijke verblijfplaatsen 16 tijdelijke huismuskasten opgehangen. Deze tijdelijke kasten zijn geschikt voor huismussen en opgehangen conform het Kennisdocument huismus. De tijdelijke vleermuiskasten zijn in februari 2020 opgehangen in het kader van een ander

⁸ BIJ12, Kennisdocument gierzwaluw, 2019

⁹ BIJ12, Kennisdocument huismus, 2022

renovatieproject aan nabij gelegen woningen (zie E – bijlage, Figuur 5 voor de locaties). Deze kasten waren in februari 2021 nog onbewoond.

17. De tijdelijke kasten blijven hangen tot de permanente vervangende verblijfplaatsen zijn gerealiseerd en tenminste 3 maanden beschikbaar zijn geweest. Het verwijderen van de tijdelijke huismuskasten mag alleen buiten de kwetsbare periode van de huismus plaatsvinden. Voorafgaand aan het verwijderen van de tijdelijke kasten voor de huismus moet een ecologisch deskundige vaststellen dat de betreffende kasten op dat moment niet gebruikt worden.
18. U creëert minimaal 38 permanente vervangende verblijfplaatsen voor huismussen door de daken van de te renoveren woningen aan de noord- en oostzijde (en één keer aan de westzijde) te voorzien van vogelschroot op de 3e panlat (zie E – bijlage, Figuur 6 voor de locaties). Daarbij draagt u er zorg voor dat de ruimte onder de pannen ook daadwerkelijk voldoende toegankelijk is en niet wordt ingenomen door isolatiemateriaal. In het logboek geeft u aan op welke wijze aan deze vereisten voor plaatsing is voldaan.

B.4 Overige zaken

19. De werkzaamheden voert u uit in overeenstemming met bovengenoemde voorschriften en door of onder begeleiding van een ecologisch deskundige op het gebied van de gewone dwergvleermuis, gierzwaluw en huismus.
20. U houdt een ecologisch logboek bij of laat dit bijhouden door bijvoorbeeld de ecologisch deskundige. Uit dit logboek blijkt aantoonbaar op welke wijze, waar en wanneer uitvoering is gegeven aan de bovengenoemde voorschriften. Het gaat er daarbij vooral om het registreren van uitvoering, keuzes, afwegingen bij het handelen volgens de voorschriften en hoe wordt omgegaan met onverwachte soorten of situaties. Het ecologisch logboek is op de werklocatie aanwezig en wordt op verzoek van de toezichthouder aan hem/haar getoond.

C. OVERWEGINGEN BIJ HET BESLUIT

Het besluit, de voorschriften en de overwegingen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.

C.1 BEVOEGDHEID, PROCEDURE EN TOETSINGSKADER

C.1.1 Bevoegdheid

C.1.1.1 Gedeputeerde Staten van Overijssel bevoegd

De aangevraagde activiteiten vinden plaats op het grondgebied van Overijssel. De activiteiten vallen niet onder de uitzonderingen van de bevoegdheid, zoals weergegeven in het Besluit natuurbescherming¹⁰. In dat geval zijn Gedeputeerde Staten van provincie Overijssel bevoegd tot het nemen van besluiten op basis van de Wnb (art. 1.3, eerste lid).

Als de activiteiten ook gevolgen hebben voor populaties van soorten op het grondgebied van de aangrenzende provincie (Wnb, art. 1.3, derde lid) stemmen wij ons besluit af met gedeputeerde staten van die provincie.

C.1.2 Procedure

De procedure voor het verlenen van de ontheffing is uitgevoerd in overeenstemming met hoofdstuk 5 van de Wnb. Daarbij zijn de relevante artikelen van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing.

C.1.2.1 Overeenstemming andere provincie

De aangevraagde activiteiten vinden plaats op ons grondgebied. De effecten van het project op beschermde soorten zijn beperkt tot ons grondgebied. Overeenstemming met een andere provincie is niet nodig.

C.1.2.2 Adviesverzoek aan gemeente

Wij hebben de aanvraag naar het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Deventer gestuurd met het verzoek om advies. De gemeente is vier weken de gelegenheid geboden om te reageren.

Zij heeft van deze mogelijkheid geen gebruik gemaakt.

C.1.3 Toetsingskader soorten

Een ontheffing kan worden verleend als aan verschillende kaders is voldaan. In deze paragraaf beschrijven we kort aan welke kaders wordt getoetst.

C.1.3.1 Wettelijke regels

Een verzoek tot ontheffing wordt beoordeeld op basis van de regels, zoals deze zijn opgenomen in hoofdstuk 3, paragraaf 3.1, 3.2 en 3.3 van de Wet natuurbescherming. Bij ons oordeel houden we tevens rekening met het derde lid van artikel 1.10 Wnb.

Ook het Besluit natuurbescherming¹¹ en (soms) de Regeling natuurbescherming¹² zijn voor de toetsing relevant.

C.1.3.2 Provinciaal beleid

Naast de wettelijke regels hebben wij beleid opgesteld in onze Omgevingsvisie. De regels, die daaruit voortkomen, zijn vastgelegd in onze Omgevingsverordening Overijssel 2017 (hoofdstuk 7 Natuur). Hierin zijn onder andere regels met betrekking tot een vrijstelling van bepaalde soorten weergegeven.

¹⁰ Art. 1.3, eerste lid Besluit natuurbescherming

¹¹ Art. 3.9 Besluit natuurbescherming

¹² Art. 3.22 Regeling natuurbescherming i.s.m. art. 3.25 Besluit natuurbescherming

In onze Beleidsregel Natuur Overijssel 2017¹³ is vastgesteld dat wij kennisdocumenten soorten¹⁴ (voorheen de soortenstandaarden) betrekken bij de afweging tot het verlenen van een ontheffing op basis van de artikelen 3.3, 3.8 en 3.10 van de Wnb.

C.1.3.2.1 Jaarrond beschermde vogelnesten

Onder invloed van jurisprudentie heeft de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) in 2009 lijsten opgesteld van de vogelsoorten, waarvan het nest jaarrond beschermd moet worden. Wij hebben deze lijsten van jaarrond beschermde nesten van vogels in 2017 beleidsarm overgenomen.

Inmiddels is gebleken dat deze landelijke lijsten niet volledig op onze provincie zijn toegespitst. Daarom hebben wij deze lijsten aangepast. Deze nieuwe lijsten zijn tot stand gekomen aan de hand van de meest recente trends en aantallen van broedvogels in Nederland en in Overijssel. Vervolgens is beoordeeld of de soorten in de juiste categorie waren ingedeeld om de soort aan te merken als soort met vast nest respectievelijk soort met jaarrond beschermd functioneel leefgebied.

Wij hebben 2 lijsten vastgesteld, namelijk:

1. Lijst Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten Overijssel.
2. Lijst vogelsoorten met jaarrond beschermd functioneel leefgebied Overijssel.

De nesten c.q. het ecologisch functionele leefgebied van de soorten op de lijsten zijn beschermd.

Bescherming nesten algemeen

Het nest van een vogel is de plaats of ruimte die een vogel gebruikt voor het leggen en het uitbroeden van de eieren en voor het grootbrengen van de jongen. Indien de soort nest-indicerend gedrag vertoont, zoals het baltsgedrag en het aanslepen van nestmateriaal tot het moment dat de jongen zelfstandig zijn, is het niet toegestaan het nest te verwijderen of de broedlocatie ongeschikt te maken. Het nest-indicerend gedrag is al onderdeel van het broeden.

Als het gaat om vogelsoorten, waarbij de jongen direct het nest verlaten (nestvlinders), is ook de ruime omgeving van het nest belangrijk. In de context van de Wnb valt onder nest zowel de inhoud als de ecologisch functionele omgeving onder het begrip nest. De omvang van de ecologisch functionele omgeving verschilt per vogelsoort. Het betreft de omgeving die nodig is om het broedsucces van de betreffende vogelsoort te garanderen. Onder de verbodsbepaling vallen alle activiteiten die het broedsucces negatief beïnvloeden of teniet doen. Ook situaties, die het nest op zich niet fysiek aantasten, kunnen onder de verbodsbepalingen vallen. Als er bijvoorbeeld sprake is van aantasting van de ecologisch functionele omgeving, waardoor de broedvogel zijn nestplek permanent verlaat.

De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat een nieuw nest te maken. Die vogels gebruiken hun nest niet als een vaste rust of verblijfplaats. De meeste nesten voor eenmalig gebruik genieten buiten het broedseizoen¹⁵ niet de bescherming van artikel 3.1 van de Wnb.

Jaarrond beschermd nest of leefgebied

Nesten – en/of – het ecologisch functioneel leefgebied van de gierwaluw en de huismus zijn jaarrond beschermd. Voor deze soort geldt dat de specifieke voorwaarden voor het broeden en grootbrengen van de jongen niet overal aanwezig zijn. De broedplekken met het ecologisch functionele leefgebied van deze soorten genieten daarom ook buiten het broedseizoen bescherming. Op basis daarvan is bij het verwijderen van (oude) nesten van deze soort altijd een ontheffing nodig. Zonder ontheffing is er sprake van een overtreding van de verbodsbepalingen.

¹³ Art. 4.2.1 Beleidsregel Natuur Overijssel 2017

¹⁴ Te raadplegen via: <https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/kennisdocumenten-soorten-ontheffingen-wet-natuurbescherming/>

¹⁵ Het broedseizoen start met nest-indicerend gedrag en eindigt als de jongen geen ouderzorg meer nodig hebben. De duur en periode van het broedseizoen verschilt per soort.

C.2 WEERGAVE VAN DE FEITEN

C.2.1 Aanvraag ontheffing beschermde soorten

C.2.1.1 Omschrijving van het project / activiteiten

Het project omvat het renoveren van een aantal woonblokken aan de Werninkstraat en Alferdinkweg te Schalkhaar (Figuur 4).

Figuur 4: Ligging van de te renoveren woonblokken aan de Werninkstraat en Alferdinkweg in Schalkhaar.

C.2.2 Doel van het project

Het renoveren en energetisch verbeteren van de woningen.

C.2.3 Soorten waarvoor ontheffing wordt gevraagd

U vraagt ontheffing aan van het verbod om nesten en rustplaatsen van de huismus en de gierzwaluw opzettelijk te vernielen of te beschadigen of nesten weg te nemen¹⁶ en van de verboden om de gewone dwergvleermuis opzettelijk te verstoren¹⁷ en om voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis (opzettelijk) te beschadigen of te vernielen¹⁸.

C.2.4 Periode

De ontheffing wordt aangevraagd voor de periode van 1 januari 2023 tot en met 1 januari 2028.

C.2.5 Onderliggende documenten

Voor de beoordeling van de aanvraag zijn de volgende documenten toegezonden:

- EcoTierra, 17 december 2020, *Briefrapport potentiecheck Alferdinkweg 1-7 (oneven) en 17-31 (oneven) en Werninkstraat 2-10 (even) te Schalkhaar*;
- EcoTierra, 16 mei 2022, *Projectplan Alferdinkweg en Werninkstraat te Schalkhaar*;
- Nijhof & Poppinghaus Adviseurs, 7 februari 2017, *Asbestinventarisatierapport*;
- EcoTierra, 30 september 2022, *Beantwoording vragen provincie*;
- Ondertekende machtiging d.d. 30 mei 2022.

Verder zijn de volgende onderzoeken bij de beoordeling betrokken:

- BIJ12, 2017, *Kennisdocument gewone dwergvleermuis*;
- BIJ12, 2017, *Kennisdocument gierzwaluw*;
- BIJ12, 2022, *Kennisdocument huismus*;
- Vleermuisprotocol 2021.

C.2.6 Aanvullende gegevens

Wij hebben uw aanvraag op 8 juni 2022 ontvangen. Op 24 augustus 2022 zijn aanvullende gegevens gevraagd. Deze gegevens zijn op 30 augustus 2022 ontvangen.

¹⁶ Art. 3.1, tweede lid Wnb

¹⁷ Art. 3.5, tweede lid Wnb

¹⁸ Art. 3.5, vierde lid Wnb

C.3 TOETSING AANVRAAG ONTHEFFING SOORTEN

C.3.1 Inhoudelijke beoordeling

Onze Omgevingsverordening geeft voor uw handeling en betrokken soorten geen vrijstelling. We betrekken wel de kennisdocumenten van de gewone dwergvleermuis, gierzwaluw en huismus bij onze toetsing.

C.3.1.1 Onderzoeksmethode en resultaten onderzoek

Middels bureau- en veldonderzoek is onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van beschermde soorten. In het rapport *Projectplan Alferdinkweg en Werninkstraat te Schalkhaar*¹⁹ wordt beschreven hoe dit onderzoek is uitgevoerd. Op hoofdlijnen komt dit neer op:

- Inventarisatie van beschermde soorten in het projectgebied, uitgevoerd op 6 december 2020;
- Nader onderzoek naar aanwezigheid van vleermuizen, huismus, gierzwaluw, egel en steenmarter in het projectgebied.

In het kader van het nader onderzoek naar de aanwezigheid van beschermde diersoorten in het projectgebied zijn in de periode april 2021 t/m september 2021 in totaal 7 bezoeken aan het projectgebied uitgevoerd. De onderzoeken naar de aanwezigheid van gierzwaluw en huismus zijn uitgevoerd conform de Kennisdocumenten van de betreffende soorten en het onderzoek naar aanwezigheid van vleermuizen is uitgevoerd conform het Vleermuisprotocol 2021. De onderzoeken naar aanwezigheid van steenmarters en egels zijn uitgevoerd door te letten op exemplaren en sporen van de betreffende soorten.

Wij zijn van oordeel dat het uitgevoerde onderzoek afdoende is geweest om de aanwezigheid en functie van verblijfplaatsen van de onderzochte soorten vast te stellen. Wij zijn van oordeel dat de aangetroffen soorten overeenkomen met de soorten die te verwachten zijn in een wijk met sociale huurwoningen.

Er zijn tijdens het onderzoek in totaal 1 paarverblijf van de gewone dwergvleermuis, 1 nest van de gierzwaluw en 19 nesten van de huismus aangetroffen.

- Een paarverblijf van de gewone dwergvleermuis bij de woning aan de Alferdinkweg 7;
- Een nest van de gierzwaluw bij Werninkstraat 12;
- 19 nestplaatsen van huismussen onder de eerste en de tweede rij dakpannen van meerdere woningen in het projectgebied.

C.3.1.2 Effectbeoordeling, mitigatie en staat van instandhouding

Door de werkzaamheden gaan een paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis, een nestplaats van de gierzwaluw en 19 nestplaatsen van de huismus verloren.

De voorgestelde mitigerende maatregelen, zoals beschreven in het *Projectplan Alferdinkweg en Werninkstraat te Schalkhaar*²⁰, zijn voldoende. Ze komen overeen met bestaande methoden zoals beschreven in de kennisdocumenten van de gewone dwergvleermuis, gierzwaluw en huismus. Met deze maatregelen worden negatieve effecten op de gewone dwergvleermuis, gierzwaluw en huismus zoveel mogelijk geminimaliseerd. In *B. Voorschriften bij het besluit* zijn de voorgestelde maatregelen vastgelegd. In hoofdlijnen komen deze neer op:

- Uitvoering van ongeschikt maken buiten de kwetsbare perioden. Uit de kwetsbare perioden van de gewone dwergvleermuis, gierzwaluw en huismus (Onderdeel B – Voorschriften, figuren 1-3) volgt dat de meest geschikte periode voor ongeschikt maken september-oktober is (voorschriften 5, 11 en 14);
- Het ongeschikt maken van de verblijfplaatsen van de vleermuizen gebeurt door het dichtmaken van de uitvliegopeningen. Daarnaast worden aan elke dakzijde en in de nok invliegopeningen gedicht door het aanbrengen van exclusion flaps en/of rugvulling (voorschrift 8);

¹⁹ Hoofdstuk 4 pagina 8 tot en met 11

²⁰ Hoofdstuk 8 pagina 18 tot en met 22

- Minimaal 5 dagen na het ongeschikt maken wordt een controle van de verblijfplaatsen uitgevoerd met behulp van een batdetector. De controle vindt plaats onder geschikte vliegomstandigheden voor vleermuizen (>10°C, wind max. 4 Bft en maximaal motregen) en wordt uitgevoerd door de ecologisch deskundige. Wanneer alsnog verblijfplaatsen van vleermuizen worden aangetroffen, dan zijn extra maatregelen nodig om de verblijfplaatsen verder ongeschikt te maken, zoals het plaatsen van exclusion flaps. Deze procedure wordt herhaald totdat geen verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis meer waargenomen worden. De werkzaamheden starten pas als uit de controle blijkt dat er geen vleermuizen meer aanwezig zijn in de bebouwing (voorschrift 9).
- In de directe omgeving van het projectgebied zijn in februari 2020 in het kader van een ander renovatieproject 4 tijdelijke vleermuiskasten opgehangen (zie E – bijlage, Figuur 5). Deze kasten waren in februari 2021 nog onbewoond en zijn geschikt als paarverblijfplaats voor de gewone dwergvleermuis. Ten tijde van de start van het voorliggende project zijn de permanente mitigerende verblijfplaatsen van het vorige renovatieproject al minimaal 6 maanden in de actieve periode voor de vleermuizen beschikbaar geweest. De kasten worden buiten de kwetsbare periode verwijderd, als de permanente verblijfplaatsen minimaal 6 maanden voor de vleermuizen beschikbaar zijn geweest. Voorafgaand aan het verwijderen van de tijdelijke verblijfplaatsen stelt een ecologisch deskundige vast of de tijdelijke kasten nog bewoond zijn. Als dit het geval is, worden de kasten ongeschikt gemaakt, bijvoorbeeld door het aanbrengen van exclusion flaps aan de kasten (voorschriften 6 en 7);
- Als permanente verblijfplaatsen worden in 3 kopgevels inbouwvleermuiskasten aangebracht van het type VMPM2e (Unitura). Bij de plaatsing wordt rekening gehouden met de vereisten uit het Kennisdocument gewone dwergvleermuis ten aanzien van positie (zie E – bijlage, Figuur 6) (voorschrift 9);
- De verblijfplaats van de gierzwaluw wordt buiten de kwetsbare periode ongeschikt gemaakt, door de verblijfplaats af te dekken met schuimrubber of ander materiaal dat niet door de gierzwaluw verwijderd kan worden (voorschrift 12);
- Er worden 5 permanente vervangende verblijfplaatsen voor de gierzwaluw gerealiseerd door inbouwstenen van het type GZP2 (Unitura) in de te renoveren huizenblokken in te bouwen (zie E – bijlage, Figuur 6). Bij plaatsing wordt rekening gehouden met de vereisten uit het Kennisdocument gierzwaluw ten aanzien van positie van de vervangende verblijfplaatsen (voorschrift 13);
- De verblijfplaatsen van de huismus worden buiten de kwetsbare periode en minimaal 3 tot 5 dagen voorafgaand aan de werkzaamheden ongeschikt gemaakt door deze fysiek af te sluiten op het moment dat er geen huismus in de verblijfplaats aanwezig is. Bij het afsluiten van de verblijfplaats kan gebruik worden gemaakt van verschillende materialen, zoals doek, dubbeltjesgaas, spouwborstels of afdichting met pur, mits het afdichten zorgvuldig plaatsvindt zodat geen openingen overblijven (voorschrift 15);
- In februari 2020 zijn in de directe omgeving van het projectgebied 16 tijdelijke huismussenkasten opgehangen in het kader van een ander renovatieproject aan nabij gelegen woningen (zie E – bijlage, Figuur 5). Deze kasten waren in februari 2021 nog onbewoond. De permanente mitigatie voor huismussen van het vorige project is ten tijde van de start van het voorliggende project al minimaal 3 maanden beschikbaar geweest. De tijdelijke kasten zijn geschikt voor huismussen en opgehangen conform het Kennisdocument huismus (voorschrift 16);
- De tijdelijke kasten blijven hangen tot de permanente vervangende verblijfplaatsen zijn gerealiseerd en tenminste 3 maanden beschikbaar zijn geweest. Het verwijderen van de tijdelijke kasten vindt plaats buiten de kwetsbare periode van de huismus en wanneer een ecologisch deskundige heeft vastgesteld dat de betreffende kasten op dat moment niet gebruikt worden (voorschrift 17);
- Er worden minimaal 38 permanente vervangende verblijfplaatsen voor de huismus gecreëerd door de daken van de te renoveren woningen aan de noord- en oostzijde (en één keer aan de westzijde) te voorzien van vogelschroot op de derde panlat (zie E – bijlage, Figuur 6). Hierbij wordt er zorg voor gedragen dat de ruimte onder de pannen ook daadwerkelijk voldoende toegankelijk is voor de huismus en niet wordt ingenomen door isolatiemateriaal (voorschrift 18).

De landelijke staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis wordt als 'onbekend' beoordeeld, vanwege de beperkte beschikbaarheid van gegevens en het grote aantal renovatieprojecten dat

tegenwoordig uitgevoerd wordt²¹. De landelijke staat van instandhouding van de gierzwaluw wordt, op basis van de verspreiding, het leefgebied en de toekomstverwachting, als 'gunstig' beoordeeld.²² De landelijke staat van instandhouding van de huismus wordt als matig ongunstig beoordeeld, door het verdwijnen van nestgelegenheid en geschikt leefgebied²³.

Door de genomen maatregelen komt de functionaliteit van de leefomgeving van de gewone dwergvleermuis, de gierzwaluw en de huismus niet in het geding. Afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding is niet aan de orde omdat te allen tijde ruim voldoende verblijfplaatsen aanwezig zijn.

C.3.1.3 Beschrijving noodzaak ontheffing

De voorgenomen werkzaamheden ten behoeve van het renoveren van woningen leiden tot het vernielen van nesten en rustplaatsen van de gierzwaluw en de huismus en tot het verstoren van en het vernielen van verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis. Dit is een overtreding van de verbodsartikelen genoemd in artikel 3.1 tweede lid, artikel 3.5 tweede lid en artikel 3.5 vierde lid van de Wnb. Voor de overtreding van deze verboden heeft u een ontheffing nodig.

C.3.1.4 Geen andere bevredigende oplossing / alternatievenafweging

Wij zijn van oordeel dat andere bevredigende oplossingen ontbreken. Er zijn geen geschikte alternatieven voor uitvoering van het project. Een alternatieve inrichting en locatie zijn niet van toepassing aangezien er enkel bestaande woningen gerenoveerd worden en het renoveren locatie-gebonden is. Een alternatieve werkwijze en planning zijn niet in het belang van de getroffen soorten, aangezien gekozen is voor een voor vleermuizen, gierzwaluwen en huismussen optimale werkwijze en alle benodigde voorzorgsmaatregelen zijn getroffen om schade aan de betreffende soorten te voorkomen. Daarnaast is de planning aangepast aan de functies van het plangebied voor de soorten en zou een alternatieve planning geen toegevoegde waarde hebben voor de soorten.

C.3.1.5 Wettelijk belang van het project

De voorgenomen activiteiten zijn volgens de aanvraag nodig in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid en in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

De woningen zijn gebouwd in 1970 en verouderd. De energetische prestatie van de woningen is slecht. Daarnaast is in de woningen asbest aanwezig²⁴. Asbest kan een gevaar opleveren voor de gezondheid van de bewoners. Na de renovatie zullen de daken geen asbest meer bevatten waardoor dat risico is uitgesloten. Door de woningen te renoveren en energetisch aan te pakken worden enerzijds de energielasten sterk verlaagd en anderzijds het comfort en binnenmilieu verbeterd. Het verbeteren van het binnenmilieu van woningen, scholen en kindercentra is één van de speerpunten uit de Nationale aanpak Milieu en Gezondheid van de overheid. Tevens is het energiezuiniger maken van de woningvoorraad een belangrijk actiepoint uit het Energieakkoord van de Rijksoverheid. Een belangrijk doel van het Energieakkoord en het Energieconvenant is het tegengaan van het broeikaseffect op klimaatverandering. De nadelige effecten van het broeikaseffect zijn divers. Zonder maatregelen om de effecten een halt toe te roepen dan wel te minimaliseren zullen de consequenties voor veel dieren en planten desastreus uitwerken met als worstcasescenario het (lokaal) uitsterven. Door het klimaatprobleem bij de bron aan te pakken (vermindering uitstoot broeikasgassen) kunnen hier op den duur veel soorten baat bij hebben. Hoewel het tegengaan van de effecten van het broeikaseffect een mondiale aangelegenheid is, is de ontwikkeling van en het streven naar reductie van emissies voor ieder individueel land een belangrijk politiek thema. Wil je op mondiaal niveau de problematiek van het broeikaseffect aanpakken, dan zal ook op nationaal niveau dienen te worden geïnvesteerd. Het renovatieproject vormt een onderdeel van zo'n investering.

²¹ Zoogdierverseniging, 2018, *Gewone dwergvleermuis, Staat van instandhouding*

²² SOVON, 2020, *Gierzwaluw*

²³ SOVON, 2020, *Huisumus, Staat van instandhouding*

²⁴ Nijhof & Poppinghaus adviseurs, 2017, *Asbestinventarisatie rapport Type A*

Wij zijn van oordeel dat het wettelijk belang, zoals weergegeven in de aanvraag, voldoende is aangetoond.

C.3.1.6 Toetsing aan overige vereisten

Op basis van de Wnb²⁵ houden wij bij onze besluiten rekening met de vereisten op economisch, sociaal en cultureel gebied. Ook nemen we regionale en lokale bijzonderheden mee in de overweging. Wij zien geen aanleiding om aan de gevraagde ontheffing extra voorschriften te verbinden op basis van artikel 1.10, derde lid Wnb.

C.3.1.7 Zorgplicht blijft altijd gelden

Ongeacht wat in het besluit is weergegeven geldt altijd de zorgplicht, zoals deze is weergegeven in de Wnb²⁶. De zorgplicht geldt voor alle in het wild levende dieren, planten en hun directe leefomgeving.

²⁵ Art. 1.10, derde lid Wnb

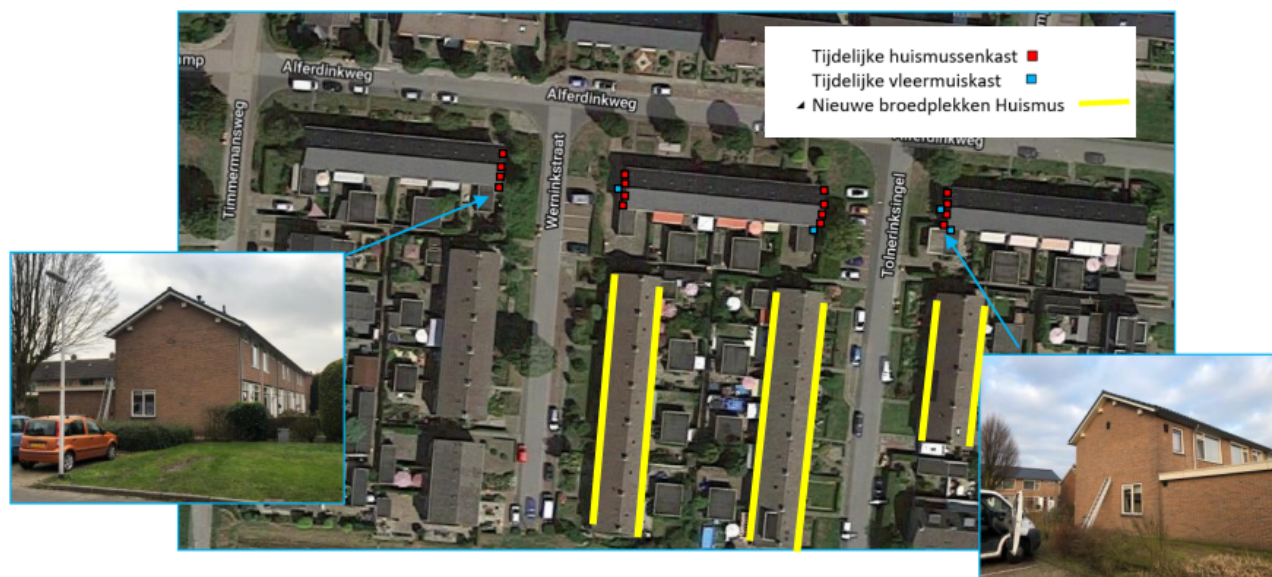
²⁶ Art. 1.11, eerste en tweede lid Wnb

D. SLOTCONCLUSIE

De ontheffing van de verbodsbepalingen om nesten en rustplaatsen van de huismus en de gierzwaluw opzettelijk te vernielen of te beschadigen of nesten van de huismus en de gierzwaluw weg te nemen en om de gewone dwergvleermuis opzettelijk te verstoren en voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis te beschadigen of te vernielen kan op basis van de wettelijke en beleidsmatige regels worden verleend. De gunstige staat van instandhouding van de betrokken soorten worden niet aangetast.

Wij zijn van oordeel dat voor het doel van het project geen andere bevredigende oplossing is waarbij minder negatieve effecten op de beschermde soort optreden. Daarnaast zijn wij van oordeel dat er een wettelijk belang is om de negatieve effecten op de betrokken soort te rechtvaardigen. We verbinden wel voorschriften aan de ontheffing.

E. Bijlage

Figuur 5: Locaties tijdelijke vervangende verblijfplaatsen Werninkstraat en Alferdinkweg te Schalkhaar²⁷

Figuur 6: Locaties permanente vervangende verblijfplaatsen. Rode streep is vogelschroot 3^e panlat; gele driehoek is gierzwaluwsteen (5x) en blauwe stip is vleermuiskast²⁷.

²⁷ EcoTierra, 2022, Projectplan Alferdinkweg en Werninkstraat te Schalkhaar